

Seat No.	
-------------	--

B - 302

Total No. of Pages : 4

**B.A. (Part - II) (Semester - III) (CBCS) Examination,
November - 2019**

CO-OPERATION (IDS) (Paper - I)

Principles of Co-Operation

Sub. Code : 73326/77626

Day and Date : Saturday, 23 - 11 - 2019

Total Marks : 50

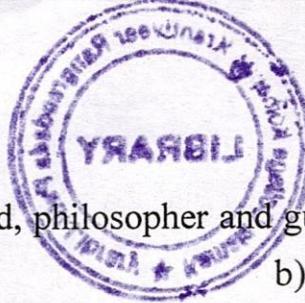
Time : 12.00 noon to 02.00 p.m.

Instructions : 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Complete the following sentences by choosing correct alternatives. [10]

- i) Co-operation is _____ organization.
  - a) Compulsory
  - b) Political
  - c) Private
  - d) Voluntary
- ii) In capitalism production made for _____.
  - a) Loss
  - b) Price
  - c) Profit
  - d) None of this
- iii) Rural areas have undergone _____ transformation due to the development of co-operatives.
  - a) Social
  - b) Cultural
  - c) Economical
  - d) Political
- iv) In socialism, Economic _____ has established.
  - a) inequality
  - b) disput
  - c) equality
  - d) centralization
- v) India has adopted _____ Economy.
  - a) Capitalism
  - b) Communism
  - c) Dictatorship
  - d) Mixed
- vi) In the year _____ co-operation was handed over to Regional Government.
  - a) 1900
  - b) 1910
  - c) 1919
  - d) 2000

P.T.O.

- vii) _____ is friend, philosopher and guide of co-operatives.
 a) Secretary   b) Chairman
 c) Cashier   d) Registrar
- viii) In the year _____ new economic policy adopted in India.
 a) 1950   b) 1980
 c) 1991   d) 2000
- ix) Extending financial transactions beyond the political boundaries of the country means _____.
 a) Globalization   b) Revival
 c) Privatization   d) Disinvestment
- x) An audit which is lawful called as _____ audit.
 a) Continuous   b) Annual
 c) Quarterly   d) Legal

Q2) Write short notes (any four)

[20]

- a) Importance of co-operation
- b) Functions of I.C.A.
- c) Role of co-operation in mixed Economy.
- d) Role of co-operative registrar.
- e) Role of co-operative auditor.
- f) Merits and demerits of co-operative audit system

Q3) Answer the following question in detail.

[10]

- a) Explain the manchester co-operative principles.

OR

- b) Explain how co-operation is golden mean between capitalism and socialism

Q4) Answer the following question in detail.

[10]

- a) Explain the role of state in the development of co-operative movement.

OR

- b) Explain the meaning and need of co-operative audit.

मराठी रूपांतर

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) बरोबर पर्याय निवडून खालील वाक्ये पूर्ण करा. [10]

- i) सहकार हे ..... संघटन आहे.

अ) सक्तीचे	ब) राजकीय
क) खाजगी	ड) ऐच्छिक
- ii) भांडवलशाहीत ..... मिळविण्यासाठी उत्पादन केले जाते.

अ) तोटा	ब) किंमत
क) नफा	ड) या पैकी कोणतेही नाही
- iii) सहकारी संस्थांच्या विकासामुळे ग्रामीण भागाचे परिवर्तन घडून आले आहे.

अ) सामाजिक	ब) सांस्कृतिक
क) आर्थिक	ड) राजकीय
- iv) समाजवादात आर्थिक ..... प्रस्थापित होते.

अ) विषमता	ब) कलह
क) समता	ड) केंद्रीकरण
- v) भारताने ..... अर्थव्यवस्थेचा स्विकार केला आहे.

अ) भांडवलशाही	ब) साम्यवाद
क) हुकुमशाही	ड) मिश्र
- vi) ..... या वर्षी सहकार क्षेत्र प्रांतिक शासनाकडे सोपविले.

अ) 1900	ब) 1910
क) 1919	ड) 2000
- vii) ..... हा सहकारी संस्थांचा मित्र तत्ववेत्ता आणि मार्गदर्शक आहे.

अ) सचिव	ब) सभापती
क) रोखपाल	ड) निबंधक
- viii) ..... या वर्षी भारतात नवीन आर्थिक धोरण स्विकारले

अ) 1950	ब) 1980
क) 1991	ड) 2000

प्र.2) टीपा लिहा (कोणत्याही चार)

[20]

- अ) सहकाराचे महत्व

ब) आंतरराष्ट्रीय सहकार संघटनेची कार्ये

क) मिश्र अर्थव्यवस्थेतील सहकाराची भूमिका

ड) सहकार निबंधकाची भूमिका

इ) सहकार अंकेक्षकाची भूमिका

फ) सहकार अंकेक्षण व्यवस्थेतील गुण - दोष

प्र.3) खालील प्रश्नांचे सविस्तर उत्तर लिहा.

[10]

- अ) सहकाराची मॅचेस्टर तत्वे स्पष्ट करा.

किंवा

- ब) सहकार हा भांडवलशाही आणि समाजवादातील सुवर्णमध्य कसा आहे ते स्पष्ट करा.

प्र.4) अ) सहकार चळवळीच्या विकासातील राज्य शासनाची भूमिका स्पष्ट करा.

[10]

किंवा

- ब) सहकार अंकेक्षणाचा अर्थ आणि राज्य स्पष्ट करा.

